



Eich cyf/Your ref P-05-859
Ein cyf/Our ref JMSS/00976/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deisebau

13 Hydref 2022

Annwyl Jack,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 31 Awst at y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Rwyf yn ymateb ar y mater hwn yn rhinwedd fy swydd fel y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae eich llythyr yn gofyn pa ystyriaethau gafodd eu gwneud o'r gwerthusiad terfynol o'r Tŷ Plant peilot yn Llundain, yn sgil ein hymrwymiad i ystyried hyn mewn ymateb i ddeiseb P-05-859 Dylid Darparu Tai Plant yng Nghymru i blant sy'n dioddef camdriniaeth rywiol.

Fel y gwyddoch, cafodd yr [adroddiad gwerthuso](#) terfynol ei gyhoeddi ym mis Mehefin 2021. Mae'n tynnu sylw at lwyddiannau prosiect *The Lighthouse*, ac rwy'n nodi bod y gwerthusiad yn awgrymu'n gryno bod:

Exploring impact triangulated across a range of data – compared to a BAU; Lighthouse delivered more, had more positive wellbeing outcomes, had more positive investigative actions but no difference in terms of charges or convictions. Cost data indicated that Lighthouse was more expensive than the BAU but may be able to generate a more positive financial return over a long time period.

Rwyf wedi cael fy nghynghori bod yr hyn a ddysgwyd o brosiect *The Lighthouse* o gymorth i'r gwaith presennol sy'n cael ei ddatblygu yng Nghymru. Rwy'n hyderus mai'r dull priodol yw'r dull gweithredu sydd ar waith yng Nghymru, gyda ffocws canolog clir ar ddarparu gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y plentyn ac sy'n ystyriol o drawma, ar gyfer plant sy'n dioddef camdriniaeth rywiol.

Fel y nodwyd gan y Prif Weinidog a finnau yn y gorffennol, mae daearyddiaeth Cymru a nifer y plant y mae angen y gwasanaeth hwn arnynt, yn golygu na fyddai darparu un Tŷ Plant ar gyfer Cymru er budd gorau'r plant hyn. Ein pryder yw y byddai buddsoddi mewn un lleoliad ar gyfer gwasanaeth o'r math hwn yn golygu y byddai angen i rai plant deithio pellter mawr i gael cymorth.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae rhaglen Gwasanaethau Ymosodiadau Rhywiol Cymru yn brosiect gwella a arweinir gan Gydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru, yn gweithio ar y cyd â'r byrddau iechyd, yr heddlu, Comisiynwyr Heddlu a Throseddau ac mewn partneriaeth â'r trydydd sector arbenigol. Mae'r rhaglen yn gyrru'r gwaith o ddarparu gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y plentyn/unigolyn drwy sicrhau bod llais y dioddefwr yn ganolog, er mwyn dod â'r canlyniadau gorau i'r rheini sydd wedi dioddef trais a chamdriniaeth rywiol. Mae'r byrddau iechyd, yr heddluoedd, a'r Comisiynwyr Heddlu a Throseddau, mewn partneriaeth â'r trydydd sector, wedi cytuno ar fodel ar gyfer gwasanaethau atgyfeirio i'r rheini sydd wedi dioddef ymosodiad rhywiol, yn y De, Dyfed Powys, Gwent a'r Gogledd. Bydd y model yn darparu gwasanaeth mwy integredig sy'n seiliedig ar anghenion y dioddefwr a'r claf, ac sy'n cefnogi'r angen i ddarparu gwasanaethau sy'n bodloni safonau a chanllawiau clinigol, fforensig, ansawdd a diogelwch, gan sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn ar waith. Mae cydweithwyr yng Nghydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru yn parhau i ymgysylltu â swyddogion o bob un o'r pedair gwlad, ac mae ymgysylltu parhaus yn digwydd â thîm *The Lighthouse*.

Ar yr un pryd, mae Llywodraeth Cymru yn ariannu [Straen Trawmatig Cymru](#) (£1.2 miliwn yn flynyddol), gyda'r nod o wella iechyd a llesiant pobl yng Nghymru o bob oed sydd mewn perygl o ddatblygu anhwylder straen ôl-drawmatig (*PTSD*) neu anhwylder straen ôl-drawmatig cymhleth (*CPTSD*), neu sydd eisoes wedi datblygu'r anhwylderau hyn.

Mae'r fenter hon yn gwasanaethu plant, pobl ifanc ac oedolion, ac mae'n cael ei chynhyrchu a'i darparu gan yr holl randdeiliaid perthnasol, gan gynnwys pobl sydd â phrofiad uniongyrchol o PTSD a CPTSD, ac mae'r holl randdeiliaid hyn yn berchen arni. Un ffocws allweddol o'u gwaith yw gwella mynediad at therapïau effeithiol sy'n seiliedig ar dystiolaeth i bobl sydd wedi dioddef digwyddiadau trawmatig - gan ddefnyddio ymchwil a gwaith gwella ansawdd i roi sylw i fylchau mewn gwybodaeth, capasiti a gallu - yn ogystal â gwella iechyd a llesiant pobl o bob oed yng Nghymru sydd mewn perygl o ddatblygu PTSD neu CPTSD, neu sydd eisoes wedi datblygu'r anhwylderau hyn. Defnyddir addysg a hyfforddiant, ymchwil a datblygu, archwilio clinigol, a methodoleg wella i yrru system sy'n dysgu ac yn gwella effeithiolrwydd yn barhaus.

Mae i Straen Trawmatig Cymru nifer o ffrydiau gwaith gwahanol, sy'n canolbwyntio ar ymosodiadau rhywiol, cyfiawnder troseddol, mudo sydd wedi'i orfodi gan amgylchiadau, profiadau amenedigol; ac ar oedolion a phobl ifanc, ac ar asesu a chanlyniadau.

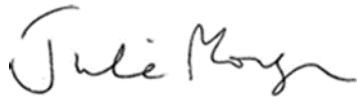
Mae'r Ffrwd Waith Ymosodiadau Rhywiol yn grŵp Cymru gyfan, sy'n cynnwys y rheini sy'n darparu Canolfannau Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol ac sy'n gweithio yn y canolfannau hynny, ochr yn ochr â gwasanaethau eraill sy'n rhoi gofal a chymorth i bobl sydd wedi dioddef trawma rhywiol. Nod y grŵp yw datblygu llwybrau gofal trawma effeithiol ar draws yr holl ddarparwyr iechyd a thrydydd sector, sef llwybrau sydd wedi eu cydgysylltu a'u hintegreiddio ar draws y gwasanaethau a ddarperir. Mae'r grŵp yn cyflawni hynny drwy weithio mewn partneriaeth ar draws gwasanaethau iechyd, sefydliadau gwirfoddol, a gwasanaethau statudol. Mae wrthi'n datblygu fframweithiau cymwyseddau a fydd yn cefnogi mentrau hyfforddi i staff rheng flaen, yn ogystal ag ar gyfer darparu therapïau trawma. Mae Cadeirydd y Ffrwd Waith Ymosodiadau Rhywiol hefyd yn arweinydd rhaglen Gwasanaethau Ymosodiadau Rhywiol Cymru yng Nghydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru.

Ymysg y datblygiadau eraill yng Nghymru, mae [Fframwaith Cymru sy'n Ystyriol o Drawma](#), a gyhoeddwyd yn ddiweddar, ac a gafodd ei ddatblygu gan Straen Trawmatig Cymru a'r Ganolfan Cymorth ACE (profiadau niweidiol yn ystod plentyndod). Nod y fframwaith hwn i'r gymdeithas gyfan yw hwyluso dull gweithredu cydlynol a chyson ar gyfer datblygu a gweithredu arferion sy'n ystyriol o drawma ar draws Cymru, er mwyn rhoi'r cymorth gorau posibl i'r rheini sydd â'r angen mwyaf.

Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Straen Trawmatig Cymru a Chanolfan Cymorth ACE i ddatblygu cynllun gweithredu ar gyfer y fframwaith. Bydd hyn yn ystyried pa waith pellach mae angen ei wneud i gefnogi'r gwaith o weithredu'r fframwaith, a gallai hyn gynnwys cyflawni rhagor o waith ar y cyd â gwasanaethau sy'n helpu plant sy'n dioddef camdriniaeth rywiol mewn modd sy'n ystyriol o drawma.

Rwy'n gobeithio bod y Pwyllgor wedi cael sicrwydd bod y gwaith a ddisgrifir uchod â'r nod clir o greu system lle mae plant sy'n dioddef camdriniaeth rywiol yn gallu cael y cymorth iawn, yn y lle iawn, ar yr amser iawn.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Julie Morgan'.

Julie Morgan AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services